REDE VAN F. GOEDHART

Partijgenoten,

De gehele wereld staat op het ogenblik voor de taak om tot een oplossing te komen van de chaotische toestanden met een van de ene crisis in de andere vallend kapitalisme, dat in laatste instantie eindigde in een afschuwelijke oorlog. Deze toestanden moeten uit de wereld geholpen worden en dat kan alken door de democratie -en door de consequentie van de democratie, het socialisme. Dit is een universele taak, die de mensheid in haar geheel te vervullen heeft. Wij hebben ons aandeel in deze taak te nemen in het kleine Nederland, waar wij geboren zijn en waar wij werken en leven. Ik heb de overtuiging dat de Partij van de Arbeid een zeer belangrijk en doelmatig orgaan en instrument zal kunnen zijn om deze taak in Nederland te kunnen aanvatten en tot een goed einde te brengen. In de rede ter inleiding tot dit congres heeft prof. Banning de opmerking gemaakt, dat wij in de afgelopen jaren hebben geleden door onrecht. Wij zijn allen te zeer bij dit onrecht betrokken geweest, om een nadere uitwerking van deze uitspraak nodig te hebben. Toch vind ik, dat hieraan iets moet worden toegevoegd. Want wij hebben niet alleen geleden door dat onrecht, maar ook met bitterheid en schaamte door het onvermogen, dat ons zelf gekenmerkt heeft. Wij hebben schaamte gevoeld over het onvermogen van de West-Europese democratie. Het is waar, in de afgelopen jaren hebben wij ons sterk gerealiseerd, welk een onvervangbare betekenis de democratie heeft voor de mensheid, maar dat neemt niet weg dat wij een blik moeten werpen op de verhoudingen in de vooroorlogse democratie en daaruit onze conclusie moeten trekken. Ik heb de vooroorlogse democratie wel eens vergeleken met een tandeloze oude dame. Wij hebben in deze afgelopen jaren allemaal sterk het bewustzijn gekregen, dat er op vele fronten vernieuwd moest worden. De principiële betekenis van de democratie is ons heilig en die kan niet worden aangetast, maar de vormen, de spelregels en de methode van de democratie behoeven radicale vernieuwing. Het is onze taak om daaraan mede te werken en daartoe bij te dragen, opdat wij niet meer over de democratie zullen moeten spreken van een tandeloze,oude dame, maar van een struise jonge meid. Wij staan hier naast elkander, protestanten, rooms-katholieken, sociaaldemocraten, humanisten, paganisten, zo ge wilt, en wij zijn niet van plan onze gezichten te veranderen. Dat wordt ook niet van ons verwacht en dat is ook niet nodig. Ik moet u zeggen, dat het mij verheugt, dat het eindelijk zo ver is gekomen, dat katholieken, protestanten en niet-godsdienstigen naast elkander -staand om gemeenschappelijk te werken aan de vorming van een nieuwe maatschappij, waarvan de kenmerken zullen zijn: democratie en socialisme.

De stap die wij nu hebben gedaan, legt aan ons een, grote verantwoordelijkheid op. Het urgentieprogram van de Partij van de Arbeid stelt uit de aard der zaak een aantal dringende aangelegenheden aan de orde en het feit, dat wij de, grootste partij zijn, legt ons de plicht op, om er voor te zorgen, dat dit urgentieprogram in de komende parlementaire periode ten uitvoer zal worden gelegd. Het zal niet zo moeten zijn, zoals het vroeger gebeurde, toen de partijen met schone programpunten kwamen, die na de verkiezingen weer werden opgeborgen. Dit was een gevolg van de machteloze versplintering in het politieke leven, maar thans staat er een groot blok, dat macht moet ontwikkelen. De Partij van de Arbeid moet een partij worden, die strijd voert en wanneer wij dat worden, dan geloof ik niet dat wij -beangst behoeven te zijn voor de kooplieden in principes, die ons te lijf gaan met allerlei schone leuzen, die ons verwijten, dat wij niet principieel genoeg zijn, het¬geen

waarschijnlijk wil zeggen, niet genoeg uiterst „rechts" of uiterst "links". Naar mijn gevoel kan er geen twijfel over bestaan, dat de afgrenzing van de Partij van de Arbeid naar rechts en naar links duidelijk, scherp gemarkeerd moet zijn, maar dat neemt niet weg, dat er ruimte moet zijn in deze partij.

Voor mensen wier opvattingen ten aanzien van de' democratie twijfelachtig zijn, kan en mag in de Partij van de Arbeid geen plaats zijn, maar voor socialisten, die een radicale opvatting hebben, die misschien min of meer marxistisch zijn, voor deze groepen, die betrouwbare democraten zijn, moet er wel plaats zijn deze partij. Wanneer wij nu in de practische politiek blijk geven van die dynamiek, die energie en dat radicalisme, dat er niet op gericht is zich te bedrinken aan grote woorden, maar op het komen tot grote daden, dan ben ik niet bang voor een afglijden, naar het Bolsjewisme in Nederland. Wij moeten een strijdpartij zijn en de belangrijkste vraagstukken, waarvoor wij, hebben te strijden en wier oplossing wij naderbij hebben te brengen, zijn de volgende vier:

1.De, Indonesische kwestie. Binnen het Nederlandse Rijksverband moeten wij een oplossing vinden en niet terugdeinzen voor radicale beslissingen, want wij moeten begrijpen, dat wanneer wij de band met Indonesië willen aanhalen, en dat is zonder twijfel belangrijk, het noodzakelijk is om de staatkundige band met dit eilandenrijk losser te maken.

2.De sociale gerechtigheid. Wanneer het program dat minister Drees in zijn hoofd heeft, uitgevoerd zal worden, dan zal daarvoor heel veel geld nodig zijn. Hiermede zou zelfs 10 pct. van bef nationale inkomen gemoeid kunnen zijn. Dat, is nuttige en noodzakelijk om de sociale gerechtigheid te verwezenlijken. Dat zal. echter op veel verzet stuiten

3. Bovendien gaat het om de invoering van een doelmatige planeconomie, hetgeen eveneens met zeer veel verzet gepaard zal gaan

4.Tenslotte gaat het er om, dat wij komen tot een sprong uit' de benauwenis, van onze nationale begrenzing. Het zal noodzakelijk zijn, dat er in West-Europa een economisch, sociaal, politiek en militair bondgenootschap ontstaat.

Deze vier punten zullen moeten worden aangepakt en doorgezet. Dit zal veel verzet ontmoeten en gepaard gaan met heftige en laaiende strijd. Maar ik ben er van overtuigd, dat wij deze strijd tot een goed einde kunnen brengen; de mogelijkheden zijn aanwezig, Ik zie de toekomst dan ook met vertrouwen tegemoet. De nieuwe partij moet met kracht en energie aan het werk gaan. Het moet niet worden een partij van alleen contributie betalende, maar van werkende leden, een partij, die haar taak in de moeilijke tijden, waarin wij leven, tot een goed einde zal weten te brengen.